

**Frjálst land
félagasamtök**
https://www.frjalstland.is/
frjalstland@frjalstland.is

Utanríkismálanefnd Alþingis
nefnasvid@althingi.is.
gunnthorae@althingi.is

Reykjavík, 22.4.2019

Umsögn um þingskjal 1237, 777. mál. 149. löggjafarþings:

Tillaga til þingsályktunar um staðfestingu ákvörðunar sameiginlegu EES-nefndarinnar, nr. 93/2017, um breytingu á IV. viðauka (Orka) við EES-samninginn (þriðji orkupakkinn).

Eftirfarandi EES-tilskipanir í Þingsályktuninni tekur til raforukerfisins:

1. Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 713/2009 frá 13. júlí 2009 um að koma á fót Samstarfsstofnun eftirlitsaðila á orkumarkaði.
2. Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 714/2009 frá 13. júlí 2009 um skilyrði fyrir aðgangi að neti fyrir raforukviðskipti yfir landamæri og um niðurfellingu á reglugerð (EB) nr. 1228/2003.
4. Reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) nr. 543/2013 frá 14. júní 2013 um afhendingu og birtingu gagna á raforukumörkuðum og um breytingu á I. viðauka við reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 714/2009.
5. Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2009/72/EB frá 13. júlí 2009 um sameiginlegar reglur um innri markaðinn fyrir raforuku og um niðurfellingu á tilskipun 2003/54/EB.

Tekin var ákvörðun af sameiginlegu EES-nefndinni í maí 2017 um að taka þriðja orkupakkann upp í EES-samninginn. Það var gert með fyrirvara um samþykki Alþingis um að aflétta stjórnskipulegum fyrirvara. Með samþykki Alþingis verður að innleiða tilskipanirnar í ofangreindri þingsályktun í íslensk lög.

Í tilskipuninni er hins vegar gert ráð fyrir að að Tilskipanir 713/2009 og 714/2009 taki ekki gildi á þeirri forsendu að ekki sé fyrir hendi tengivirki yfir landamæri.

Í 2 Kafli EES samningsins eru ákvæði um tilhögun ákvarðanatöku í sameiginlegu EES nefndinni:

“97.gr.

Með fyrirvara um meginregluna um jafnræði, og eftir að öðrum samningsaðilum hafa verið veittar upplýsingar þar um, hefur samningur þessi ekki áhrif á rétt einstakra samningsaðila til að breyta innlendri löggjöf á þeim sviðum sem samningurinn tekur til:

- *ef sameiginlega EES-nefndin kemst að þeirri niðurstöðu að löggjöf, eins og henni hefur verið breytt, hafi ekki áhrif til hins verra á framkvæmd samningsins, eða*
- *ef skilyrði 98 gr. hefur verið fullnægt.*

98 gr.

Breyta má viðaukum samningsins, svo og bókunum 1-7,9-11, 19-27, 30-32, 37, 39, 41 og 47, eftir því sem við á, með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar í samræmi við 93. 2)

Haft er eftir Friðriki Árna Friðrikssyni Hirst landsréttarlögmanni um þingsályktunina;

“Færa má rök fyrir því að meiri lagaleg óvissa felist í þeirri leið sem ríkisstjórnin hyggst fara varðandi innleiðingu á þriðja orkupakka Evrópusambandsins en því ef Alþingi hafnaði því að

samþykkja orkupakkann með því að aflétta ekki stjórnskipulegum fyrirvara vegna hans.”

og í Áliti Stefáns Más Stefánssonar og Friðriks Árna :

“Verður því að hafna því sjónarmiði að álitaeftni tengd valdframsali til ESA skipti ekki máli á þessu stigi þar sem grunnvirki yfir landamæri eigi enn eftir að líta dagsins ljós hér á landi, og því sé Alþingi fært að samþykkja þriðja orkupakkann hvað svo sem líði stjórnskipulegum álitaeftnum varðandi valdframsal til ESA.”

“Engin heimild er til þess að taka í lög ákvæði sem ekki fá staðist íslenska stjórnarskrá þó að svo standi á að ekki reyni á umrædd lagaákvæði í svipinn. Verður því að telja rökrétt og raunar óhjákvæmilegt að tekin sé afstaða til stjórnskipulegra álitaeftna sem tengjast þriðja orkupakkanum nú þegar og það áður en Alþingi samþykkir þriðja orkupakkann. ....

„Það breytir því þó ekki að innleiðing þriðja orkupakkans þarf að standast stjórnarskrána. Í því sambandi verður að hafa hugfast að lagasetning sem brýtur gegn stjórnarskránni getur haft skaðlegar afleiðingar í för með sér, og skiptir þá í sjálfu sér ekki máli hvort slíkar afleiðingar koma fram strax við samþykkt laganna eða á síðari tímapunkti“.

Tveir annmarkar eru því á þingsályktuninni:

1. Í ljósi ákvæða 97. gr. EES samningsins, hefur fyrirvarinn í þingsályktuninni ekkert gildi nema hann uppfylli skilyrði 97. gr. EES samningsins, þ.e. að hann sé sé borinn undir sameiginlegu EES nefndina og samþykktur þar.
2. Það leiðir af sér að ef Alþingi heimilar ríkisstjórninni að staðfesta fyrir Íslands hönd umrædda ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar um upptöku þriðja orkupakkans í EES-samninginn, á sér stað meira valdaafsal (framkvæmda/dómsvald) til erlendra stofnanna yfir íslenskum hagsmunum á orkusviði en stjórnarskráin heimilar samanber álit ofangreindra lögmanna.

Það er einnig ljóst að tilskipanir í 4 orkupakkanum sem mun fylgja á næstu misserum, herða enn á valdsviði ACER.

Frjálst Land telur að þingsályktunartillagan sé í andstöðu við landslög og stjórnarskrá Íslands af framangreindum ástæðum og Alþingi beri því að hafna henni.

Virðingarfyllt

f.h. stjórnar Frjáls lands

Sigurbjörn Svavarsson

Friðrik Daníelsson